

22. 2. 2021

Veďte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zákon o whistleblowingu na dosah?

I přes probíhající pandemii schválila vláda návrh zákona o ochraně oznamovatelů neboli whistleblowerů z dílny Ministerstva spravedlnosti. Na rozdíl od dřívějších návrhů tento představuje povinnou transpozici směrnice Evropské unie. Jeho hlavním cílem by vedle poskytnutí ochrany oznamovatelům mělo být i odhalování protiprávního jednání při výkonu pracovní nebo jiné obdobné činnosti.

Ucelená právní úprava v České republice dlouhodobě chybí, a to i z důvodu negativního postoje k whistleblowerům. I v odborných kruzích se v minulosti tyto osoby titulovaly jako udavači, což jednoznačně svědčí o zjevném nepochopení společenské důležitosti této problematiky.

Navrhovaná zákonná úprava má zároveň za cíl sloužit k obecné prevenci protiprávního jednání a **definuje „oznámení“ tak, že je pod něj možné podřadit velmi široký okruh podání**. Směrnice umožňuje oznamovat porušení v deseti konkrétních oblastech právní úpravy, ve kterých se předpokládá veřejný zájem na jejich dodržování (například finanční služby, zadávání veřejných zakázek, ochrana spotřebitele, veřejného zdraví, životního prostředí nebo osobních údajů). Ministerstvo spravedlnosti pak překvapivě rozšířilo možnost oznamovat protiprávní jednání i na veškeré další oblasti, pokud **k porušením došlo v souvislosti s pracovní nebo jinou obdobnou činností a pokud porušení zároveň vykazují znaky trestného činu nebo přestupku**.

V praxi mnohdy potenciální whistleblowery odrazuje strach z negativních reakcí. Na to návrh zákona nakonec reaguje **zákazem odvetných opatření**, za jejichž porušení hrozí pokuta až do výše 1 000 000 Kč. Jako příklady odvetných opatření uvádí návrh zejména rozvázání pracovního poměru, neprodloužení pracovního poměru na dobu určitou, snížení mzdy nebo odměny, ostrakizaci, diskriminaci nebo neumožnění odborného rozvoje. Ministerstvo původně navrhovalo pouze obecný zákaz odvetných opatření, následně však zavedlo jejich explicitní příkladný výčet, obdobně jako směrnice. Ministerstvo do návrhu rovněž doplnilo právo oznamovatele a dalších osob na přiměřené zadostiučinění, pokud jim byla odvetným opatřením způsobena nemajetková újma.

Návrh zákona také upravuje **oznamování prostřednictvím vnitřního a vnějšího oznamovacího systému**. Vnitřní oznamovací systém budou muset zavést zákonem stanovené subjekty například veřejní zadavatelé nebo **zaměstnavatelé s více než 50 zaměstnanci**. Ti musí zároveň určit příslušnou osobu zodpovědnou za jeho správu, která může být i nezávislá na zaměstnavateli, či zavést organizační opatření k podávání oznámení. Za nezavedení vnitřního systému hrozí pokuta až 1 000 000 Kč. Vnější oznamovací systém pak bude zajišťovat samotné Ministerstvo spravedlnosti prostřednictvím svého nového útvaru, který bude rovněž sloužit jako poradenský a konzultační orgán. V jakém vztahu bude tento vnější systém k těm vnitřním, zákon neřeší.

Členské státy EU jsou povinny promítnout směrnici do svých právních řádů nejpozději do **17. prosince 2021**, ke stejnému datu je navržena i účinnost české právní úpravy. Uvidíme, zda se to podaří.

Petra Sochorová,
Counsel

Kateřina Randlová,
advokátní koncipientka

HAVEL & PARTNERS

ÚSPĚCH SPOJUJE

[HAVEL & PARTNERS s.r.o., advokátní kancelář](#)

Florentinum, recepce A
Na Florenci 2116/15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 255 000 111

Fax: +420 255 000 110

e-mail: office@havelpartners.cz

Další články:

- [Smluvní autonomie vs. ochrana slabší strany v moderním kontraktačním právu](#)
- [Reklamace vad stavby](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)
- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)